

ERM. Küsimusleht nr. 37. 1943.

Teadeteandja nimi Korrespondendi liikmekaardi nr.

Asukoht (khk., vld., kl., tl.)

Postiaadres Saate kuupäev

Andmed saadud (nimi, vanus, elukütse, asukoht)

Tähelepanemiseks (enne täitmist läbi lugeda). Vastused palutakse kirjutada käesoleva küsimuslehe parempoolsele tühjale veerule, vastava küsimuse kohta, kusjuures vastus varustatagu küsimuse numbri ja tarbekorral ka alanumbriga. Vastuste veerule märgitagu peale jaatava või eitava teate veel küsitava eseme või nähte rahvapärased nimed, kirjeldus ja muud tarvilikud seletused, mis teadete saatjal üldse öelda on. Pikemate seletuste puhul palutakse kasutada lisalehti.

Vastajaile. Vastamisel pöörake tähelepanu eriti rahvapärastele nimetustele, neid lainelise joonega alla kriipsutades. Püüdke anda tegevustest kirjeldusi. Väga soovitatavad on lihtsad joonised, mis alati teevad kirjelduse väga palju selgemaks.

Küsimusi rahvapärasest tehnikast I.
Nahatöötlemine.

Küsimused.	Vastused.
	Kas küsitud ese või nähe on tuntud. Rahvapärased nimetused ja muud küsimuse kohta käivad andmed.
1. Kuidas toimus tapetud looma nül-gimine, missuguseid võtteid kasu-tati naha kergemaks kättesaami-seks? Kas kuivatati nülitud nahk ja kuidas see toimus (naeltega või pulkadega seinale löödult, raamile kinnitatult jne.)? Kuidas kuivatati nülitud metsloomade nahad? Kas tarvitatakse erilisi kuivatamislau-dasid, mis pistetakse nahkadele sisse?	
2. Kuidas toimus lambanahkade (kasukanahkade) parkimine? Kir-jeldage pargi koosseisu, parki ase-tamist ja parkimise kestvust. Kas pesti ja puhastati nahku enne parki asetamist? Kuidas see toi-mus? Palju läks parkainet iga naha peale?	
3. Kas märgiti (parkalite pool) par-gitavaid nahku pulkadega, et väl-tida eri omanike nahkade segi-minekut? Kirjeldage neid pulki ja nende kasutamist!	
4. Missuguseid nõusid ja tünne ka-sutati parkimise juures? Kauga olid kasukanahad pargis? Kuidas teati, millal nahk oli küllalt par-gis olnud? Kui tihti laoti nahku tünnis ringi? Mis tähendab <i>nahku tammama</i> ?	
5. Mis tehti nahkadega pärast par-gist väljavõttu? Kuidas ja kus toimus nahkade pesemine ja kui-vatamine? Kas tuntakse nahkade põrandale niiskuma panemist peale kuivatamist? Kuidas seda tehti?	
6. Kuidas toimus naha <i>koogutamine</i> ? Kas venitati nahku enne koogu-tamist? Kuidas? Missugust <i>naha-kooku</i> kasutati? (vt. joon. 1.) Kas mäletatakse puust teraga naha-kooku?	

Joon. 1.

7. Kuidas puhastati nahka peale koogutamist? Milliseid tööriistu kasutati (vikat jm.)? Mitu korda kraabiti nahk üle? Kust poolt kuhu poole? Missuguseid lisa-aineid kasutati naha puhastamisel (kriit jne.)? Missugused on *nahapink*, *nahanuga*, *nahakamm* jne. ja kuidas ning milleks neid kasutatakse?
8. Kirjeldage loomanahkade (vasika-, veise-, hobuse-) parkimist samas järjekorras kui eelpool lambanahkade parkimist (vt. küsimused 2–7.)!
9. Kuidas valmistati toorest parkimata nahast rangiroomasid ja rihmasid? Kirjeldage! Missugust seadeldist selleks tarvitati? (vt. joon. 2.) Mitu riba (*kausta*) lõigati ühest nahast? Kuidas kutsutakse kasutatavat puud (*roomavinnamise puu*, *rihmavinnamise kaigas*) ja kuidas kogu tegevust ennast (kas *rihma vinnamine* või teisiti)? Mis riputati raskuseks kaustade otsa (vankri-ratas, kivikast jne.)? Millega määriti kaustasid vinnamise ajal, et nahka pehmeks muuta? Kui palju tööjõudu oli vaja sarnasel rihmade (roomade) valmistamisel? Kas seda tööd tehakse veel praegu?

Joon. 2.

10. Milleks kasutati veel parkimata nahku? Mis on *raagnahk* ja mida temast valmistati? Mis on *nahapress* ja kuidas seda kasutati?
11. Kuidas pargitakse väikeste metsloomade (rebase, jänese, kärbi j. t.) nahku? Kas rukkijahu taignaga määrides? Kas istutakse niiviisi pargitavatel nahkadel ketramise ajal peal (Saaremaa)?
12. Kui kodus nahku ei pargita (pargitud), kes teevad (tegid) seda siis? Milles maksti parkalile tasu (rahas, natuuras)? Kuivõrd on maal veel tuntud kodune sadul-sepatöö? Milliseid nahatöid üldse tehakse (tehti) kodus? Teatage meile Teie kandi nahaparkalite aadressid (ka nende, kes kodus põllutöö kõrval teistele nahku pargivad)!

I. T.

Tartus, näärikuul 1943.

Palume vastused saata Tartu, Eesti Rahva Muuseumile, Raadil.

Austavalt

Eesti Rahva Muuseum.